

Visitațiune scolară.

Zarand, 7 Aprilie v. 1902.

Visitarea institutelor noastre de învățământ secundare, precum și a școlilor noastre populare prin ómenii de școlă din gremiul consistorial, nu pòte să aibă decât urmări bune pentru progres. Pelângă controlul sever din partea inspectorilor școlari regesci, este datorința forului superior bisericesc, a consistoriului nostru archidieceșan, ca să aibă cunoștințe esacte, întru cât rapòrtele venite dela organe străine sunt drepte și basate pe realitate, orî sunt tendențioșe. Acésta nu se pòte, decât prin controlare, prin persoane competente și cari s'au distins în viața noastră bisericească și scolară.

În ce privește visitarea institutului nostru gimnasial din Brad și a școlilor elementare, precum și atențiunea dată din partea forului superior bisericesc, până bine de curând, se reduce la minimul de necredut. Deci de ani apròpe nimeni din centru nu a fost trimis, ca să se convingă *de visu*, despre starea materială a gimnasiunii și despre progres. La 1885, când era să se transforme salele de învățământ, apoi la 1891, când era să se edifice sala de gimnastică, când starea materială a gimnasiunii era mai critică, ușile erau încuiate. Ei, dér timpurile au trecut, cei de apròpe interesați de gimnasiu și-au încordat forțele și au trecut norocoși dîilele de crisă. Pòte că a fost bine așa. Era însă o lacună neexplicabilă pentru mulți. Deja a trecut, s'a umplut și acésta lacună. Forul nostru superior bisericesc, care de vre-o câțiva ani tot mai viu interes a început să arate față de noi, a binevoit a trimite din sînul său o persoană, care nu numai că are aptitudinile recerute, déră să mai bucură și de stima generală atât în Zarand, cât și în archidieceșă.

În 2 (15) Aprilie a. c. a sosit în Brad Prea Cuvioșia Păr. archimandrit și vicar Dr. *Ilarion Păscaru*. Intru întîmpinare i-a eșit protopresbiterul tractual și un profesor. Miercuri în 3 Aprilie Ilustritatea Sa a vizitat gimnasiul, a asistat prin clase la órele de prelegere, a vizitat salele de învățământ, de desen, gimnastică, biblioteca, colecțiunile, archiva, a continuat apoi Joi cu visitarea ocupațiunilor scripturistice ale elevilor, a luat informațiunii despre tot ce privește învățământul, a ținut conferință cu corpul profesorilor, unde a dat îndigitările de lipsă și s'a luat act despre tot ce s'a aflat, despre întréga stare a învățământului, precum și despre starea fondului gimnasial și despre unele neajunsuri, cari vor trebui în scurt timp să se delătore.

Vineri II. Sa a vizitat și școlile elementare. Pretutindenii a fost întîmpinat cu cea mai mare stimă și reverință. Petrecerea sa în Zarand a făcut cea mai bună impresiune nu numai în centru, ci

și în întreg ținutul. II. Sa a binevoit a onora cu prezența sa familiile corpului didactic, precum și pe protopretorele. Nu mai puțin și Români de aici și-au ținut de datorință a-și arăta stima față de bărbatul, care apròpe de 4 decenii lucră pentru binele bisericeii și al școlii.

Miercuri în 3 Aprilie corpul didactic s'a prezentat la II. Sa fiind primit cu tótă afabilitate. Joi, preoțiimea tractuală în mod spontan, aflând de petrecerea II. Sale în Brad, s'a prezentat în frunte cu protopresbiterul tractual, făcându-și onorurile cuvenite. II. Sa a mai cercetat Joi după amiazi și monumentala biserică din Tebea și morméntul martirului nostru național. Abia Vineri după amiazi, după ce a cercetat biserica din Brad și și-a luat informațiunii detaiate despre starea ei, s'a depărțat din Brad, lăsând în urmă-i pretutindena și la toți, cu cari a venit în atingere, cele mai bune impresiuni. La órele 3 după amiazi, Vineri, distinsul ósper a părăsit Bradul, plecând cu trăsura spre Deva, însoțit fiind de un vechi elev al său, érá de aici séra cu trenul a plecat spre casă.

Eremitul.

SCIRILE DILEI.

-- 10 (23) Aprilie.

† **Alexandru Lupașcu**. Dela București ne sosese durerósa scire despre încetarea din viață a lui *Alexandru Lupașcu*, vice-președinte al Camerei, fost membru al înaltei curți de compturi, apoi timp de 34 ani (1867—1902) membru fondator, cassier, vice-președinte onorar al societății „Transilvania“.

Român de inimă, învăpăiat naționalist și sincer sprijinitor al cauzei culturii românești, Alexandru Lupașcu a fost și unul din întemeietorii „Societății pentru învățătura poporului român“. Cele mai mari merite însă și le-a câștigat pentru societatea „Transilvania“, înființată spre a veni în ajutorul culturii Românilor de dincoace.

Peste câte-va săptămâni se împlinește un an, de când s'au celebrat neprețuitele servicii, ce răposatul le-a adus în decurs de 33 de ani societății „Transilvania“ prin aceea, că acésta societate a bătut o medalie cu efigia lui Al. Lupașcu în semn de recunoștință. În actul dresat din incidentul acestei sêrbători, se amintesc între altele, că răposatul a cedat, în calitate de casier, remunerarul său de 100 galbeni anual, ce se plătea predecesorului său, care capitalisat s'a urcat la 40,000 lei, se accentuează caracterul său, apostolatul său pentru societate, și că niși ca deputat, niși ca înalt funcționar public n'a neglijat-o, ci i-a rămas credincios, „interesele ei fiindu-i scumpe ca ale copiilor săi“.

Pêtrunși de aceeași recunoștință, ce a animat pe membrii Societății „Transil-

vania“, ne asociăm și noi cu adîncă durere la doliul familiei răposatului, a căruia amintire va rămâne neștersă în inimile noastre ca „dătătorul unor exemple din cele mai frumoșe și edificătore în acești timpî de scădere“.

Aniversarea alegerii Regelui Carol de domnitor al României s'a serbat Duminecă. La Metropolie s'a serbat un Te-Deum. Capitala București era împodobită cu drapele. În registrele deschise la palat s'au înscris un mare număr de persoane. Doliul Curții a fost ridicat pentru ziua de Duminecă. Regele a primit numeroșe telegrame de felicitare din țară și străinătate. Séra s'a dat un prând la palat — În aceeași di Academia ținînd ședință solemnă, secretarul general d-l D. Sturdza a arătat împrejurările politice în care s'a făcut alegerea principelui Carol și însemnătatea acestei alegeri. Alegerea s'a făcut la 7 Aprilie 1866. Principele Carol Anton, tatăl actualului Rege, primi dela fericitul Brătianu o telegramă, care anunță, că 5 milioane Români au ales de domn pe fiul său principele Carol. Regele Prusiei a recomandat nouli ales, ca să caute a se pune bine cu Pòrta și Rusia, cari până atunci nu se pronunțaseră pentru un domn străin în Principate. Nu se sciea, când alesul va sosi în țară. Convingerile multora începură să se clatine și se ținuse un mare consiliu, în care Manolache Costache și-a arătat îndoiiala. Domnul Carol ajungînd în curînd la Severin, a dat o telegramă la București în care spunea, că „punînd piciorul pe pământul românesc, își va sacrifica tótă viața sa pentru poporul românesc“. Aceste cuvinte — șise d-l Sturdza — au fost repetate și ađi de Rege în fața guvernului, care l'a felicitat pentru a 36-a aniversare a domniei sale.

Premiați. Comisiunea de premii a Academiei Române a acordat 5000 lei din fondul Lazăr d-lui Dr. *Ureche* pentru lucrarea d-sale „Noțiuni de igienă“, ér pe d-l Dr. *Ioan Mihalyi*, fratele Es. Sale metropolitului Mihalyi din Blăși, l'a premiat cu 4000 lei pentru lucrarea d-sale „Diplome maramureșene din vécul XIV și XV“.

În comuna Gurbesci din comitatul Bihorului a fost dîilele aceste vîrsare de sânge. Pădurarul Kemény István a dat în loc oprit peste vaca țeranului *Petre Buna*. Pădurarul vrînd să-i ia zalog, Buna nu voia să-i dea zalogul. Din cauza acésta neomenosul pădurar a descărcat arma în Buna și l'a rînit mortal. Locuitorii comunei auzînd de lucrul acesta, s'au năpustit asupra pădurarului, care se refugiase la primărie. Poporul înverșunat a asediat primăria. Atunci venind din *Tinca* gendarmerie, au potolit „turburarea“, după ce rîniră pe mai mulți țerani.

Un câștig de 180 000 coróne. D-na Rusu. véduva maiorului de gendarm, Rusu din Brașov, a câștigat la tragerea dela 1 Aprilie a lozurilor pentru regularea Tisei câștigul principal de 180,000 coróne.

Actori unguri falsificatori de bani. „Székely Nemzet“ scrie, că poliția din Kézdi-Oșorhei a arestat dîilele acestea pe tînerul Andrei Bodor, care voia să vîndă mașinile și eliseurile necesare pentru fabricarea de bani. Poliția a aflat și pe complicitii lui Bodor în persoanele actorului Kispál Károly și actriței Vilma Lehnik, cari au fost arestați și ei.

În Lugos au făptuit nise Țigani Mercuria trecută o hoție îndrăsnită la negustorul Adolf Solomonovits din apropierea cimiterului român. La strigătele evreului venind vecinii, Țigani au scăpat pe feréstră, rupînd numai cerceii din urechile evreice. Gendarmii n'au putut prinde pe tâlhari, dér în schimb au dat peste două căruțe pline de femei și copii, cari ignorînd nereușita întreprinderii așteptau întórcerea bărbaților cu prada sperată. Femeile și copiii au fost arestați.

În Șinca-vechiă se va aranja o producțiune teatrală de către junimea de acolo, Lunî în 28 Aprilie st. n. 1902. Două di de sf. Paști, în sala școlii confesionale. Venitul curat e destinat în favoarea școlii locale. Prețul de intrare de persoană 1 cor. Începutul la 7 óre séra. După producțiune urméză dans.

Intristații: Lucreția A. Lupașcu, Alexandru și Alexandrina A. Lupașcu, Henrietta și Stefan Sihleanu, Maria și Barbu Delavrancea, Lucreția și Eduard Ghica, Stefan A. Lupașcu, Profira Lupașcu, Nera și Amelie Lupașcu, Roxandra Milicescu, Lascar și Elena Lupașcu, Maria și locol colonel G. Lupașcu, Eugeniu și Erna Lupașcu, Elena și Margareta Miller-Verghii, căpitan Verghi, Alexandrina Milicescu, Anna C. Pallady, Eleonora și Petru C. Pallady;

Familiile Bastaki, Ghica, Istrati, Filiti, G. Mandra, Pascal, N. Basilescu, Lupașcu, Buzdugan, Brăescu și Ciugolea, au adîncă durere a vé face cunoscut pierderea prea iubitelor lor soț, tată, frate, cumnat și unchiu

Alexandru Lupașcu

în etate de 69 ani,

Comandor al ordinei „Steaua“ și „Coróna României“, președinte de consiliu al administrației a Creditului Fințiar Urban din București, președintele de onóre al societății „Transilvania“, fost administrator al domeniilor statului, fost director general al poștelor și telegrafelor, fost prefect, fost consilier al Curței de Apel din București, fost consilier la Înalta Curte de Compturi, fost vice-președinte al Adunării deputaților etc., etc., etc.

Încetat din viață după o scurtă suferință astăzi, 8 Aprilie 1902, la órele 7.50 a. m.

Și vé rogă să binevoiti a asista la ceremonia funebră, ce va avé loc la cimitirul Bellu, în ziua de 10 Aprilie 1902.

Cortegiul va porni dela domiciliul defunctului, strada Cosma 12, la órele 2 p. m.

În cestiunea unificării limbii literare.

Dăm loc unui articol, ce-l primim dela un profesor din România privitor la cestiunea unificării limbii literare, care, precum șcim, a fost elevată de către secțiunea literară a „Asociațiunii“ noastre.

Articolul, deși are caracterul unei întîmpinări, este ținut la înălțimea unei discuțiuni principiare, care discuțiune prin publicarea acestui articol o și deschidem în fóia noastră:

Am considerat tot-déuna dăunător amestecul presei din regat în luptele grele de esistență, ce duc frații noștri dincolo de Carpați. Împrejurări politice create lor în curs de secole, de cari noi am fost străini, nu se pot judeca dela distanță; unde trebuiesc fapte, sfatul e de prisos.

Același lucru nu se pòte dice despre discuțiunile culturale. Ele nu au interes numai local, ci ating întréga suflară românească.

Decă deci ne ridicăm vocea, la rîndul nostru, în cestiunea unificării limbii literare, ce preocupă de cât-va timp cercurile competente de dincolo, șo facem din convingerea, că numai o discuțiune largă pòte aduce lumină deplină.

Pe cât șcim, în concertul de entusiasmo, ce a provocat inițiativa „Asociațiunii“, o singură notă discordantă se auzi, care găsi ecou în „Trib. Poporului“ din Arad. Sub titlul: „Cum se scrie la noi“, acest diar a publicat trei articole anonime în cari se condamnă planul de reformă al „Asociațiunii“. Tonul zeflemist d'a trata lucruri serioșe, mania d'a batjocori ori-ce inițiativă, au contribuit mult ca „Trib. Pop.“ să nu se bucare la noi de-o consideratiune exagerată. Odată mai mult, ea trebuia să dea pe față spiritul îngust, de care e animată. Vorbînd de principii de limbă și de stil, „Trib. Pop.“ găsește cu cale să compare membrii din comitetul „Asociațiunii“ cu badea Cârțan, să atace „Gazeta Transilvaniei“ în trecutul ei atât de mareț, să debiteze vrute și nevrute și, pe d'asupra, să-și facă propriile sale elogii.

piept, galben ca céra. Ochii îi erau închiși și buzele invinețite.

— A murit! murmură Antea.

— A murit! repetă Cinna.

În momentul acesta, centurionul împunse cu vérful lancei în còsta Restignitului.

Lucru ciudat; întórcerea luminei și privirea acestui mort, părea că liniștesce mulțimea. Ea veni mai apròpe de locul suplicului, de unde soldații n'o mai goseau. Vocî scrășniră:

— Cobóră-te de pe cruce! cobóră-te de pe cruce!

Antea mai contemplă acel frumos cap aplecat și spuse cu voce năbușită, ca și cum ar fi vorbit cu ea însăși:

— Óre va învia?

Ea îi vedea ochii și buzele lui marmorate deja de pete albăstrii, brațele lui rigide și inerte, corpul lui imobil, și supt și glasul ei tremura în resignațiune desperată.

Aceeași desperare chinuia sufletul lui Cinna. Niși el nu credea în învierea Nazariteanului, dér era sigur, că de ar fi

trăit, prin puterea lui, bună séu rea, numai El ar fi putut vindeca pe Antea.

Intre acestea, mulțimea se îngrămădea mereu în jurul crucei. Din ce în ce mai des se auziau strigătele:

— Cobóră-te de pe cruce! Cobóră-te de pe cruce!

— Cobóră-te! — strigă Cinna desperat și din fundul inimei sale. — Vindecă-o, și ia-mi drept rêsplată sufletul.

Cerul se limpedi. Munții tot mai rămăneau învăluiți în cétă; dér de-asupra platoului și a cetății, nu mai plana nici un nor.

Turnul Antonin lucea la sóre luminând ca un al doilea sóre. În aerul răcorit sburau sute de rândunele...

Cinna dădu ordin de plecare.

Era după amiazi. Apropiându-se de casă, Antea strigă subit:

„Hekate*“ n'a venit astăzi“.

Și Cinna se gândia tot la acésta.

*) Stafia, ce-i apărea bolnavei ca visiune în forma unui cap de mort.

De alt-fel articolele în cestie au fost scrise precum meritau. Afară de-o înțelegătoare a d-lui Al. Hodoș (Ión Gorun) în „Sămănătorul“, ele au fost ignorate și simplu. Cred, că e o greșelă acésta, decât la rigóre ignoranța merită oarecruțare, reavoința n'are drept la ocol una.

De aceea îmi permit a reveni astăzi asupra afirmărilor „Trib. Pop.“, spre a dovedi într-o cât ele sunt întemeiate.

Autorul anonim e indignat, din cauza locului, prin faptul, că ómenii de literatură din România, de patru decenii încóce, au criticat în tot-déuna limba cărțurilor din Ardeal, și-l revoltă mai ales tonul acestor critice. Cu tóte acestea, uitându-și noia indignare, ceva mai la vale, el înțelegător la trei parale limba țăreilor ardeleni, demonstrând cu citațiuni estrase neputința unui stil înăbușit sub nomolul termenilor improprii.

Atunci se ne dea voie savantul anonim să-l întrebăm, cu ce drept face acésta? Nu cum-va crede, că criticele d-sale simple au darul d'a îndrepta, fiind isvorite în curățenie de suflet, ér toți cei-lalți, neobservând pe *Alecu Russo* și pe *Titu Maiorescu*, au criticat numai spre a batjocori, spre a face spirit eftin pe spinarea celor de peste munți? Crede óre, că nu în România e chemat a îndrepta o stare de lucruri, ce toți o avem de-o potrivă la noi: unitatea culturală, antemergătórea tuturor unităților?

Acolo unde însă anonimul abuzază de deservirșire de bunăcredința cetitorilor și când afirmă, că tóte criticele porțite dela noi n'au alt scop, decât a introduce în Ardeal „deosebita dragoste a scriitorului bucureșean pentru tot ce este român și frasă frumoasă“. După d-sa, acésta ar fi fost inaugurată de „Junimea“ dela Iași, al cărei „imperativ categoric“ (sic) era: eleganța de stil și o limbă fără cusururi, ca o haină croită după ultima modă“ (sic).

Vedeți cât de superficială a fost direcția culturală propagată de Maiorescu, Negruzzi, Gane, Eminescu etc. Stil elegant, haină după ultima modă! Incolo nimic. Și ce e mai grav, „Junimea“ a vrut să impună acest „imperativ categoric“ și încolo de Carpați.

Recunosc că nu vęd nici o nenorocire, decât țărele transcarpatine ar fi ajuns să scrie într-o limbă „fără cusururi“, în frásă „frumóse“, căci o frasă e tot-déuna frumoasă când conține un adevěr bine esențiat. O idee ascunsă într-o limbă cu cusururi, încetéză *eo ipso* a fi o idee. Lipsit de claritate, stilul nu póte fi „elegent“, nici neelegant, e gol pur și simplu și de mult de când critica literară, cu *Luceafărul* în frunte, nu admite decât două tipuri de stil bun: științific și artistic. Alte celelalte subdivisiuni sunt inutile, și nu spun nimic. Luați de e. o pagină scrisă de un chemist. Pagina va fi bună, dacă adevěrurile sunt espuse în termeni proprii, decât sintaxa e clară, decât frazele se succed complectându-se pentru stabilirea tésii. Luați acum o alta pagină, scóasă de un scriitor. Déca e bună, ea va conține într-o măsură óre-care calitățile științifice. Ne-avënd de loc numitele calități, pagina e rău scrisă. Scriitorul nu e muzicant, care póte impresiona fără idei simple *sunete* armonioase. Inșăși conștința de lucruri și de persoane, precum și ideile de legătură între lucruri. Astfel lângă elementele esențiale artistice, se cere și aici esactitate, măsură, ordine.

Calificările tinerului anonim de „stil elegant“, „haină modernă“, precum vedeți, sunt cel puțin de prisos. Lumea cu-șoase activitatea culturală a „Junimeii“. Monumentul literar în care magistrul ei sintetizat ideile dominante acestei direcții, e în mâinile tuturor. Ceea-ce d-l Maiorescu a combătut în tot-déuna, a fost în primul rând „beția de cuvinte“, și criticul din *Arad* n'a fost dibaci, găsindu-i vină de nici adversarii politici nu i-au găsit.

De altmintrelea însuși autorul celor trei articole amintite, scriind într-o limbă

alésă, transparentă, cu un cuvânt românesc, dá cea mai strălucită desmintăre afirmațiunii sale, că „gazetele din Ardeal au ținut mai mult la principiul ce se scrie, decât cum se scrie“.

Déca prin contactul direct cu cultura românescă din regat, séu indirect prin simpla cetire a cărților și țăreilor noastre, d-sa a putut însuși o limbă fără cusururi, nu era óre mai firesc să indice din capul locului, fără a fi ponegrit în drépta și în stânga, căile care duc mai sigur la unitatea limbei literare.

Éta în adevěr, la urma urmei, ce sfatură dá d-sa comitetului „Asociațiunii“: primo: „să controleze manualele de limba română din școlele populare“; secundo: „să le dea spre îndreptare scriitorilor mai de dai dómne“;

tertio: „să stăruie pentru realizarea ideii d'a trimite în Bucuresci tinerii profesori de limba română, ca să se specializeze“;

quarto: „să-și desvólte activitatea în jurul bibliotecilor de popularizare“.

Tóte aceste sunt bune și frumoșe, și le subscriem și noi cu dragă inimă, negăsind nimic de ășis în contra lor.

Dér atunci, tinere amice, de ce atâta zarvă spre a dovedi, că „limbile nu se reforméză, ci se forméză, când tu însu-ți vii și propui controlarea cărților? De ce atâta supérare pe „Asociațiune“, care cel puțin are meritul incontestabil d'a fi agitat o cestiune mare.

Sé nu uitiți, tinere amice, că un stég ridicat chiar de o mână tremurândă de moșnég, e ridicat, și un stég e tot-déuna un simbol.

In lături! decí vęd ășicem voué tuturor, cari puneți micile vóstre sentimente pe d'asupra marilor interese generale.

D. P. Popescu,
profesor.

Dela procesul falsificatorilor de bani.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Ploesci, 22 Aprilie n. 1902.

Precum v'am scris deja, procesul falsificatorilor de bani, cari avură o societate ramificată în Transilvania, unde aveau propriu ășis fabrica lor de bancnote, s'a început a se judeca la secția II a tribunalului de aici Sâmbăta trecută și neputându-se termina în acea ăși, s'a amânât pe Marti.

Am vędut, că ați făcut dare de semă și despre procesul dela Tergul-Mureșului în aceeași cestiune, de aceea cred, că vęd fac un serviciu, dându-vé un mic raport despre începutul procesului de aici.

Tribunalul a fost presidat de d-l Al. Dumitrescu, asistat de d-l I. Cireșanu, supleant. Fotoliul ministerului public a fost ocupat de d-l prim procuror T. Angheliescu. Din partea Băncii Naționale a venit dela Bucuresci d-l director Bibicescu. Avocatul Băncii era d-l Al. Radovici.

Dintre inculpați erau prezenti Max Ressel, Minea Iliescu cărciumar în Azuga, Fritz Badjon, cantinier în Azuga, Alexe Sulică, lucrător la fabrica de hârtie din Bușteni și Corneliu Lichirie, asistent în farmacie. Ceilalți acușați se află arestați la Tergul-Mureșului.

Principalul acusat este Max Ressel, care a fabricat biletele. El a fost întâiu pastor protestant în Germania, ér în momentul arestării era conducătorul corului dela fabricile din Azuga. Este om de-o statură mijlocie, cu mustețe și barbă roșie, în etate de vre-o 43—45 ani. Ressel este tipul pronunțat al alcooliceului. Totuși foarte inteligent, lămurit în expunere, căutând dela început să-și creeze un curent favorabil. Deposițiile lui, formând istoricul afacerii, vi-le comunic mai pe larg.

Ressel face istoricul întregii afacerii. Arată cum încă dela 1895, pe când se afla în Azuga, a falsificat un singur bilet de 20 de lei român, care a și circulat; cum apoi, în Transilvania, a încercat să falsifice biletul de 10 florini și, în fine, biletul de 100 lei român. A lucrat însă la

aceste falsificări fiind mereu amenințat de mai mulți indiviși, cari de pe atunci voiau să formeze o bandă de falsificatori.

După o bôla grea, a părăsit Transilvania fără ca să fi falsificat biletul și s'a dus în orașul séu natal, la Lignitz, în Germania. Pe când se afla în Lignitz preotul Nicolae Lichirie, pe care-l cunoscuse ca învățator la școala germană din Azuga, și care se făcuse preot în comuna Cârța din Transilvania, pusese bazele unei asociațiuni pentru falsificare de bancnote. Preotul Lichirie, care scia, că Ressel falsificase un bilet de 20 lei la Azuga, a căutat să-l aducă la Cârța în acest scop și i-a scris în 1900, să vie la Sibiu séu la Brașov, unde póte găsi ocupațiune, trimițându-i chiar bani pentru drum. Ressel a venit atunci și a fost primit cu bucurie de membrii asociației, pe care o formase preotul Lichirie.

Când a vędut pentru-ce fusese însă chemat, a voit să plece, dér n'avea bani. A creșut atunci, că cerënd bani să-și procure unelte de falsificare, să realizeze o economie și să pótă pleca. Preotul Lichirie însă a simțit și l'a dat în paza unui membru al asociației, Ion Munteanu. Cu acest Munteanu a fost la Viena și a cumpărat pietri litografice, o presă mică și cernelă și s'a reîntors la Cârța, unde membrii asociației l'au secestrat, l'au dus în pădure, spre Negoiu, la o înălțime de 1.500 metri, unde, în mijlocul pădurei, pe un platou, au improvisat o colibă.

La 4 Nov. au plecat la Cârța, unde a fost închis într-o căsuță a lui Lazăr Munteanu, învățator în comuna Cârța, frate cu Ión Munteanu, asociat și el în bandă.

Doué luni a stat aci ca într-o închisóre, a terminat 120 de bilete de 100 lei, dintre cari 80 le-a dat membrilor asociației și 40 le-a păstrat și apoi mai târziu le-a dat lui Ion Giurcă, alt asociat, care i-a declarat, că a fost la Bucuresci să schimbe aceste hârtii și că le-a dat lui Minea Iliescu.

La o întrebare a d-lui I. G. Bibicescu, răspunde, că în cufărul rămas la Sibiu, trebuie să se găsescă scrisórea preotului Lichirie, prin care era chemat să vie în Transilvania în 1898; dela Lignitz tot preotul Lichirie l'a chemat cu o scrisóre, care a rămas în cufărul séu la Cârța.

Când a venit dela Lignitz la Cârța, s'a dus împreună cu preotul Lichirie la Făgăraș, unde a făcut cunoscința cu Chenduleț, Munteanu și Tarcea. Unelte comandate la Viena au venit pe adresa lui *poste restante* la Sibiu.

Nu scie esact cine a constituit asociația. Bănuia însă, că șeful bandei e preotul Lichirie. Scheopul, alt membru al asociației, i-a adus materiale din Berlin.

Unificarea calendarelor.

D-l profesor universitar N. Coculescu din Bucuresci adreséză în cestiunea unificării calendarelor o scrisóre către redactorul „Voinței Naționale“. Éta interesanta scrisóre:

Tótă lumea scie — din experiența de tóte ășilele cel puțin, decât nu din o convingere întemeiată pe conștințe, că suntem înapoi, cu socotirea ășilelor, de data astronomică — care e aceea a calendarului Gregorian — și că, dela Martie 1900, am rămas înapoi cu 13 ășile. Acesta e un adevěr științific, pe care nu-l tăgăduesc nimeni, nici chiar Prelații ortodoxi.

Se mai scie însă — și acesta mai ales de către Prelați — că Paștele se serbéză în prima Duminecă după luna plină pascală, adică după acea lună plină, care cade în ășia de 21 Martie, séu după acésta dată. Urméză dér, că nu ori-care lună plină a unei Martie póte fi privită ca pascală.

E important dér, să se scie a calcula dinainte, la ce dată, după 21 Martie, are să fie lună plină în fiecare an — pentru-ca în prima Duminecă, după acea lună plină, toți creștinii să serbătorim Invierea — și decât nu ne pricepem a face asemenea calcule, séu decât metodele învechite de care ne servim, ne conduc la rezultate greșite, atunci cel puțin se ne

ridicăm ochii spre ceriú, cu începere dela 21 Martie, și se vedem, în ce ăși are să fie lună plină.

Acea lună plină va fi pascală; ér în Dumineca următóre va trebui să fi aniversarea Invierei Mântuitorului.

Déca nu facem așa, vom risca să luăm ca lună pascală, o lună plină care nu e pascală, și greșită va fi atunci și serbătórea sfântă, ce toți Creștinii așteptă cu multă pietate.

Sé luăm anul acesta și se vedem, cine — catolicii cu protestanții ori pravoslavnicii ortodoxi — au calculat greșit?

E destul, să luăm un calendar, ori un Almanac ori-care, și se ne uităm în ce ăși a unei Martie a fost lună plină; găsăm, că am avut lună plină — și ori-cine a putut-o observa — Luni 24 Martie stil nou. Acésta lună plină, venind după 21 Martie, a fost deci pascală și Dumineca următóre, 30 Martie (stil nou), era dér ășia Paștelui. Acésta e și data în care, într'adevěr, a avut loc Invierea pentru toți Creștinii popórelor din Apus.

Noi însă, vecinic înapoi, obstinându-ne a păstra greșitul calendar Iulian, ne-am ășis: calendarul nostru arată 11 Martie, nu 24 (din cauza celor 13 ășile de întârziere), deci lună plină nu e pascală, căci pentru noi cade înainte de 21 Martie și trebuie să mai așteptăm, până ce se va pune următórea lună plină, adică încă 29 ășile și mai bine (sciut este, că dela o lună plină până la luna plină următóre se strecóră 29 ășile și jumătate aprópe).

De aceea pentru noi, dela răsărit, lună pascală e, aceea care se va pune mâne, Marti 9 (22) Aprilie, și din acésta cauză tocmai Duminecă, 14 (27) Aprilie o să serbăm Invierea Domnului!

Dér greșită e acésta dată, căci adevérata lună pascală era acea din luna trecută, de óre-ce în acea ăși de lună plină era 24 Martie, cum stă scris în calendarul gregorian, ér nu 11 Martie, cum ne spune cel iulian.

(Va urma.)

Diverse.

Cum fuméză Japonesi. Japonesi fuméză, în general, în chip fórte ciudat. Pipele lor au capace de metal. Ei nu pun în pipă mai mult tutun, decât pentru 3—4 trăsături puternice. Tutunul, pe care îl întrebuintéză e tăiat în mod extra-ordinar de fin, astfel că pare a fi blond; e însă de o calitate fórte bună. Japonusul trage un fum trașnic, îl ține puțin în plămâni apoi îi dá drumul pe nări. De obicei ei nu fuméză decât 4—5 pipe, apoi cât-va timp nu mai fuméză de loc.

Literatură.

„*Supplex Libellus Valachorum*“, memoriul prezentat împératului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovici în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc și alătura de acesta traducerea românescă făcută de profesorul Dr. E. Dăianu. Sibiu, „Tipografia“ societate pe acțiuni. Un exemplar broșat costă 1 coronă (plus 5 bani porto). Se află de vëndare la Tipografia „A. Mureșianu“.

Cura băilor de burueni depurative „Dinșoreanu“ Ploesci. Cu acésta cură ușórá de aplicat și de urmat se póte restabili ori-ce, suferind de ori-ce bôla, în ori-ce timp al anului, fără témă de récélă. La bólele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralizie totală séu parțială, hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănătății. Cei cari se pot acomoda în locuința lor, se pot curarisi singuri acasă, după o instrucție specială bólei cerută de suferind. Consultul prin corespondență fără instrucție e gratuit, asemenea e gratuită și instrucția pentru cei ce vor dovedi, că sunt seraci fără mijloce. La casuri grave, unde mórtea ar amenința viața, și medicina nu mai póte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol mă póte chema ori-cine telegrafic. *Dinșoreanu*, physiolog-hidropat.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Dela „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov,

se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatie.)

Scrieri literare pentru popor.

Diu trecutul Silvaniei Legendă de Victor Russu 2 cor. plus 10 b. porto.

Dinu Milian roman. Nenuia sfânt. de Const. Mille Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

Feciorul Popei. Facerea Joiței. O dragoste a veacului. Rocha Catiței. Amedeo Madini. Din viața tristă După natură. Baca laureatul, de Const. Mille. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

Proba de foc comedie într'un act după A. Cotzebue, localisată de Irna Sonea n. Bogdan 30 b. plus 10 b. porto.

Dracul, novelă de V. R. Buticescu. Are tendința de-a combate credința deșertă. Prețul 20 b. (cu porto 25 b.)

Lira Bhorului, o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de Antoiu P. p. Prețul 40 b. (cu porto 46 b.)

Părintele Nicolae, schiță din viața preoților de G. Simu. Pr. 60 b. + 6 b. porto.)

Sfătuirii de aur s'au calea către fericire pentru sateii români de totă starea și etatea. C-l mai acomodat premin pentru pruncii dela școlile confes. sătesci române, de Aron Boza Vel. hereauu. Cu su prefață de G. Simu. Prețul 60 bani o pl. 10 b. porto.

Cuvinte de aur s'au învățătură înțelepte d te de un părinte fiului său. Din operele lui I. H. Campe, tradus în limba română de Ioan Sonea preot gr. cat. în Seplac. Cu permisiunea prea Veneratului Ordinariat 1 cor. 60 b. plus 10 b. porto.

Săpătorul de bani, comediă în trei acte, localisată de A. Pann. Se recomanda mai ales pentru cei ce vrău să jöce teatrul Prețul 24 b. (prin postă 28 b.)

Vięta după mörte, s'eu nemurirea sufletului, dedusă din misterii ființei omenești și deșertăciunea oelor trecătoare, de I. P. Ediția II. Prețul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de V. R. Buticescu. Prețul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspın și zimbire, poesii și prosă de A. Pop. Prețul 80 b. (cu porto 86 b.)

„Omul“, noțiunı din anatomie și fiziologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omeneș de George Cătună inv. Aceșta carte serveșca ca manual pentru anul al IV-lea al școliei pop., pentru școlile de repetiția și pentru poporul nostru. Prețul 50 bani (pl. 5 b. por.)

Instrucțiunı populare despre dătorințele și drepurile pörătorului de dăredate de Wilhelm Niemandz. A eșta carte e un înțepțar de o trebuință nespus de mare pentru toți căpi au sfaceri cu dările. Prețul cor. 1.20 plus 10 bani porto.

Cartea ilustrată p'ntu copii și copile de George Simu. Aceșta broșură conține istoriöre și poesii morale s'ere escitar-a gustului de cet t la copii. Prețul 50 bani (+ 56 b. p.)

Bocete adică Cântări la mörți, adunate de I. Pop-Reteșanu. Prețul 8) bani (+ 10 b. p.)

Nu mē uita! Colecțiune de versuri pentru ocașuni funebrele. Aranjată prin N. F. Neorățic. Ediț. IV. Prețul 50 bani. (+ 5 b. p.)

Trandafiri și Viorele Poesii populare enleșe și ordinate de I. Pop-Reteșanu. Ediț. III. Prețul redus 60 bani (+ 10 b. p.)

Versuri de dor, adunate din poezii români de A. Prețul 50 bani (+ 5 b. p.)

Doi priășii în cursă, comediă într'un act de A. Kellner localisată de I. Em. Boboc. Prețul 24 bani (+ 3 b. porto).

Dr. Ioșif Frappartı prelucrată de Ioan Papiu. Prețul 60 b. plus 10 b. porto.

„Considerațiunı istorice asupra asociațiunıi popörelor și aploxiunilor la naștiunea nöștră“ de Ioan Cliniciu profesor în București. Prețul 2 cor. (+ 10 b. prt.)

Țigăni, schiță istorică, de I. P. Reteșanu. Prețul 1 cor. (+10 b. p.)

Dilele lui Mesia (Ben Hur) de renumitul scriitor Lewis Valace. Tomul I costă cor. 1.50 Tom II cor 1.40 (+ 30 b. porto de fie care.)

Istoria lumii partea a III-a tălmăcită e pr otul G. Moraru, după Dr. Th W. Her.

Scrieri istorice.

Memorii din 1848-49 de Vas. Moldovan, fost prefect al Legiunei III în 1848-49. Prețul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferno și Lissa“, interesanta și eminenta conferență, ce a ținut'o d-nul colonel c. și r. Francis Rieger în reuniunile militare dela Brașov și Sibiu. Broșura conține și două portrete bine reușite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conține și o hartă a Lissei, cum și ilustrațiunea mormântului eroului nostru. Prețul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pintea Viteșul“, tradițiunı legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteșanu. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind förte interesante tradițiunı și istorisirı din löte părțile, pe unde a umb at Pintea. Prețul 40 bani plus 6 bani porto.

„Romănul în sat și la öste“. Acesta este titlul unei noue cärticele, ce d-l Ioan Pop Reteșanu, cunoscutul și meritatul nostru scriitor popular, a dat literaturii române. Prețul 20 b., cu posta 26 b.

„David Almășianu“, schițe biografice de Ioan Popea. Broșura aceșta, presentă și multe momente de însemnătate istorică. Prețul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Reflexiunı fugitive“ la cap. I din cartea lui Dr. Réthi László intitulat „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása“, scrisă de Arghirobarb. Prețul 40 bani. (+ 56 p.)

Viața și operele lui Andrei Mureșianu, studiu istoric-literar de Ioan Rațiu, prof. ord. la preparandia din Blășiu. Prețul 2 cor. plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparand al din Blășiu.

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, op'ul dat către ministerul de interne D. P rez + prin d l Dr. Amos Frăncu în cauza fondului pentru monumentul lui Iancu. Prețul este 1 corönă. În România 2 lei plus 5 bani porto.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traduce-re de Teodor V. Păcățan. Prețul 2 cor. (+ 10 b. port.)

Țöranul român și ungar din Ardeal“, studiu psihologic popular de I. Paul. Prețul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de traciș Forumbisca. Pr țul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Abonamente

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat s'eu lunare.

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Aprilie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	119.95
Renta de coröne ung. 4%	107.65
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.65
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. 120.50	
Bonuri rurale ungare 4%	97.25
Bonuri rurale croate-slavone	97 —
Inpr. ung. cu premii	204.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	161.75
Renta de argint austr.	101.80
Renta de hărtie austr.	101.65
Renta de aur austr.	120.40
Losuri din 1860.	153.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	15.98
Acții de-ale Băncei ung. de credit	686.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	671.—
Napoleoniori	19.09
Mărci imperiale germane	117.80
London vista	240.25
Paris vista	95.40
Rente de coröne austr. 4%	99.55
Note italiene	93.20

Cursul pieței Brașov.

Din 23 Aprilie n. 1902

Banenota rom. Cump.	18.98	Vënd.	19.02
Argint român.	18.40	„	18.44
Napoleoniori.	19.—	„	19.10
Galbeni	11.30	„	11.40
Ruble Rusesci	126.—	„	127.—
Mărci germane	58.50	„	—
Lire turcesci	10.72	„	—
Seris. fonc. Albina 5%	100.—	„	101.—

A V I S.

În prăvălia I. G. EREMIE au sosit

- Icre negre de morun prósnete, bob mare. deca 26 bani
- „ „ „ nisetru „ „ mai mic 24 „
- „ „ „ 1/2 tescuite „ „ „ 20 „
- Icre roșii prima calitate 1 Kl. Cor. 3.20 „
- Mășline trile extra 1 „ „ —.80 „
- Lăpti sărați 1 „ „ 1.24 „
- Lachs de rin afumat 1 „ „ 7— „
- Halva în cutii cu vanile 1 „ „ 2.40 „
- Dulcătă de prune, vișini și smeură. 1 „ „ 2.60 „
- Hiribi uscați.

Brânză,

Cașcaval gras,

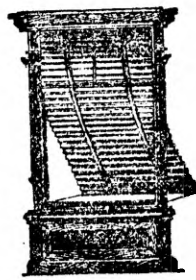
Ementhaler,

Unt dela lăptăria centrală.

În fie-care di sosește: Mazere, artischoken (anghenare), salată, castraveți, Sparange!, Cararabe și alte trufandale.

Mai ieftin ca ori și ce concurență!

Jaluzii patente de lemn

Rolete de ferestri din vergelute de lemn

și diferite țesături Grandl, Damast, Wat terproof, cele mai noue mostre

Liferază ieftin și montate gata.

Servatius & Graef.
Brașov.

Mai ieftin ca ori și ce concurență!

Mai ieftin ca ori și ce concurență!

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provăduț cu cele mai bune mijlöce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NONTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURİ.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru töte speciile de serviciuri

BILANȚURİ

Compturi, Adrese,
Circulari, Scrisori.
Couvercle, în tolä mărimca.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURİ-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE ÎNMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, etagiul I, către stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la tremias Nepoții.